

УДК 636.5.033:338.43(477.72)

DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.145.1.30>

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ КЛІТКОВОГО ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ КУРЧАТ – БРОЙЛЕРІВ В УМОВАХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Карпенко О.В. – к.с.-г.н.,

доцент кафедри технологій виробництва та переробки сільськогосподарської
продукції імені академіка В.Г. Пеліха,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

orcid.org/0000-0003-2132-1017

У статті наведено результати досліджень щодо вивчення можливості застосування кліткового обладнання для вирощування курчат – бройлерів в умовах фермерських господарств Херсонської області.

У вирішенні завдання забезпечення населення продуктами харчування м'ясне птахівництво відіграє провідну роль. Ключове завдання – максимальне використання генетичного потенціалу продуктивності птиці при одночасному зниженні витрат на ресурси, включаючи корми, енергію та трудові ресурси.

Таким чином, інвестиції у розробку та впровадження ресурсозберігаючих технологій є необхідною умовою для сталого розвитку м'ясного птахівництва та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Таким чином, впровадження високоефективних технологій виробництва м'яса бройлерів за клітковою системою утримання є одним із етапів сталого розвитку фермерських господарств як Херсонської області, так і всього південного регіону України.

На основі отриманих результатів дослідження оптимізовано технологічні операції виробництва м'яса курчат – бройлерів. Організація технології виробництва м'яса бройлерів у фермерських господарствах Херсонської області в повоєнних умовах є доцільною та рентабельною.

Доведено, що в умовах фермерських господарств доцільно застосовувати промислове багатоярусне кліткове обладнання ТБЦБ фірми «Техна». Розрахунки показали, що у господарстві за рік може вирощуватися 514 тис. голів курчат – бройлерів, середньодобовий приріст за 35 днів вирощування становить – 50,28 г. Кількість м'яса для реалізації в забійній масі становитиме – 689,2 т. Доведено, що в умовах промислового господарства для отримання м'яса бройлерів високої якості доцільно використовувати бройлерний крос «Hubbard ISA», який може вирощуватися до 35 днів і досягати живої маси – 1,8 кг.

Розрахунок економічної ефективності показав, що застосування розробленої технології виробництва м'яса бройлерів є економічно доцільним. Так, рівень рентабельності у господарстві складатиме -37,8%.

Ключові слова: технологія, порода, добовий молодняк, курчата-бройлери, середньодобовий приріст, валовий приріст.

Karpenko O. V. Study of the possibility of using cage equipment for growing broiler chickens in the conditions of farm holdings of Kherson region

The article presents the results of research on the study of the possibility of using cage equipment for growing broiler chickens in the conditions of farms in the Kherson region. In solving the problem of providing the population with food, meat poultry farming plays a leading role. The key task is to maximize the use of the genetic potential of poultry productivity while simultaneously reducing resource costs, including feed, energy and labor resources.

Thus, investments in the development and implementation of resource-saving technologies are a necessary condition for the sustainable development of meat poultry farming and ensuring the country's food security. Thus, the implementation of highly efficient technologies for the production of broiler meat using a cage system is one of the stages of sustainable development of

farms in both the Kherson region and the entire southern region of Ukraine. Based on the results of the study, technological operations for the production of broiler chicken meat were optimized.

The organization of broiler meat production technology in farms of the Kherson region in post-war conditions is expedient and profitable. It has been proven that in the conditions of farms it is expedient to use industrial multi-tiered cage equipment TBCS of the company "Techna". Calculations have shown that the farm can grow 514 thousand heads of broiler chickens per year; the average daily gain for 35 days of growing is – 50.28 g. The amount of meat for sale in slaughter weight will be – 689.2 t.

It has been proven that in the conditions of an industrial farm to obtain high-quality broiler meat it is expedient to use the broiler cross "Hubbard ISA", which can be grown up to 35 days and reach a live weight of – 1.8 kg. The calculation of economic efficiency has shown that the use of the developed technology for broiler meat production is economically expedient. Thus, the profitability level in the farm will be -37.8%.

Key words: *technology, breed, daily young, broiler chickens, average daily gain, gross gain.*

Постановка проблеми. М'ясне птахівництво відіграє важливу роль у забезпеченні населення продовольством, зокрема м'ясними продуктами. Основною метою галузі є максимальне використання генетичного потенціалу продуктивності птиці при одночасному зменшенні ресурсних витрат, таких як корми, енергія та трудові ресурси. У зв'язку з цим інвестування в розробку та впровадження ресурсозберігаючих технологій є ключовою передумовою для сталого розвитку м'ясного птахівництва та підтримання продовольчої безпеки країни [1, С. 4–8].

На даний момент у птахівництві, як в Україні, так й у світі загалом, активно застосовуються дві основні системи утримання бройлерів: кліткова та підлогова. В Україні близько третини поголів'я бройлерів вирощують у кліткових умовах. Водночас поширення цієї системи стримується низкою факторів, серед яких високі витрати на необхідне обладнання. Крім того, кліткове утримання нерідко супроводжується проблемами, такими як утворення грудних і ножних намулів, що негативно впливає на товарний вигляд тушки. Причини виникнення таких дефектів залишаються предметом різних досліджень та дискусій [2, С. 20].

Підлогова система, хоча й потребує більших площ для вирощування птиці, має свої переваги. Зокрема, вона сприяє більш природній поведінці птиці, що потенційно може поліпшити якість м'яса та мінімізувати ризик намулів. Розробка альтернативних систем утримання, які поєднують підвищення добробуту птиці зі зниженням виробничих витрат, залишається стратегічним напрямком розвитку українського птахівництва. Це важливо як для посилення його позицій на внутрішньому ринку, так і для конкурентоспроможності на міжнародній арені. Особливо актуальним є детальне вивчення причин виникнення намулів у кліткових умовах та створення ефективних рішень для їх запобігання. Дослідження в цьому напрямку можуть значно вплинути на оптимізацію технологічних процесів та сприяти впровадженню новітніх практик утримання птиці [3, С. 26–28].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ЄС впроваджено обмеження на кліткові системи у птахівництві з причин гуманності порівняно з підлоговими системами. Ідея базується на припущенні, що клітки зручні там, де вони зменшують намули та травми при вивантаженні [4, С. 34–35].

Історичною основою були випадки травм на тушках бройлерів (намул, травми крила та лап) під час вивантаження з кліток. Однак подальші дослідження показали, що намули в основному пов'язані з високою щільністю утримання курчат [5, С. 249–255].

Сучасні бройлери зазвичай вирощуються до 36–42 днів, сучасні кліткові батареї мають щільність близько 20 гол./м² (500 см²/гол.), що нижче за деякі підлогові

системи. Крім того, кліткові батареї сучасних конструкцій оснащені автоматизованою системою вивантаження курчат на забій, яка унеможлиблює їх травмування [6, С. 337–347].

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка можливості застосування кліткового обладнання для вирощування курчат – бройлерів в умовах фермерських господарств Херсонської області. Для виконання поставленої мети передбачалося виконати наступні завдання:

- дослідити можливість розробки технології виробництва м'яса курчат – бройлерів для даного типу господарства;
- оцінити можливість використання кліткового обладнання ТБЦБ компанії «Техна»;
- розрахувати економічні показники ефективності ведення господарства.

На основі мети роботи та поставлених завдань *об'єктом дослідження* є технологія виробництва м'яса бройлерів за кліткової системи утримання в умовах фермерського господарства Херсонської області.

Умови виробництва передбачають функціонування фермерського господарства з використанням незамкненого циклу виробництва. У господарстві вирощують курчат-бройлерів, починаючи з добового віку й досягнення ними забійних кондицій, що зазвичай триває 36 днів. Приміщення забезпечують оптимальні умови для виробничих процесів – фермерське господарство має два корпуси, розмірами 18 x 84 м і 18 x 72 м. Утримання молодняка здійснюється в умовах кліткової системи. Для забезпечення цього процесу використовуються кліткові батареї ТБЦБ виробництва компанії «Техна» [7, с. 54–57].

Рис. 1. Трьохярусна кліткова батарея ТБЦБ

З приводу цього для вирощування був обраний сучасний бройлерний крос «Hubbard ISA» (рис. 2) [8].

Розрахунок річного поголів'я курчат-бройлерів ґрунтується на аналізі місткості приміщень та забезпеченні ритмічності виробництва. Після впровадження кліткового обладнання ТБЦБ господарство зможе вирощувати 514 080 голів курчат-бройлерів щорічно.

Тривалість вирощування одного циклу становить 35 днів. Завдяки використанню кліткового обладнання санітарно-профілактична перерва збільшена до 21 дня.

Рис. 2. Крос «Hubbard ISA»

Детальний розрахунок виробництва м'яса бройлерів представлено в таблиці 1. За результатами, за рік у господарстві буде вирощено 503 798 голів курчат-бройлерів. У кінці циклу середня жива маса одного бройлера сягатиме 1,8 кг. Таким чином, загальний обсяг виробництва м'яса становитиме 906 837 кг у живій вазі та 689 196 кг забійної ваги (забійний вихід – 76%).

Економічна ефективність господарства у виробництві м'яса бройлерів включає показники реалізації основної та додаткової продукції, а також загальні витрати. До основних витрат належать:

- закупівля добового молодняку;
- монтаж кліткового обладнання;
- вартість кормів;
- заробітна плата працівників;
- інші супутні витрати.

Такий підхід забезпечує раціональне ведення господарства та оптимізацію витрат.

Таблиця 1

Виробництво м'яса курчат – бройлерів за рік

Поголів'я за рік, гол	Збереженість, %	Поголів'я в кінці року, гол	Кінцева жива маса, кг	Виробництво м'яса в живій масі, кг	Виробництво м'яса в забійній масі, кг
1	2	3	4	5	6
278640	98	273067	1,8	491521	373556
235440	98	230731	1,8	415316	315640
514 080	98	503 798	1,8	906 837	689 196

Реалізація продукції відбувається 100 відсотково в забійній масі. М'ясо бройлерів у фасованому вигляді доставляються до мережі супермаркетів міста та міст інших областей. Тому що тушка курча вагою близько 1,35...1,4 кг користується широким попитом у населення. Розрахунки реалізації подані в таблиці 2.

Таблиця 2

Обсяги виробництва та реалізації продукції птахівництва

Кількість м'яса птахів в забійній масі, т	689,20
Оптова ціна 1 т м'яса, грн.	50000,00
Вартість виробленого м'яса, тис. грн.	34 460,00
Кількість реалізованого посліду, т	4332,90
Ціна 1 т посліду, грн.	45,00
Вартість реалізованого посліду, тис. грн.	194,98
Загальна кількість отриманих коштів, грн.	34 654,98

Як видно з таблиці плануються грошові надходження від реалізації м'яса $\approx 34,5$ млн. грн. Додатково отримуємо майже 195 тис. грн. від реалізації посліду. Всього виручка складе майже – 34,6 млн. грн.

Висновки і пропозиції. Отже, підсумовуючи, собівартість виробництва 1 центнера м'яса бройлерів в живій масі складає 2 482 грн, а в забійній масі – 3 266 грн. Очікуваний чистий прибуток підприємства становитиме 8,5 млн грн, при цьому рівень рентабельності дорівнюватиме 37,8%. Окупність запропонованого технологічного проекту для даного господарства оцінюється приблизно в 3 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Івко І.І. Ресурсозбереження у птахівництві. *Сучасне птахівництво*. 2003. № 10. С. 4–8.
2. Мельник В. У клітці чи на підлозі?. *Наше птахівництво*. 2009. № 1. С. 20.
3. Столяр Т.А., Кавтарашвили А.Ш., Салеева И.П., Буяров В.С. Клеточная технология выращивания бройлеров. *Сучасне птахівництво*. 2007. № 7. С. 26–28.
4. Брак, Т. Переход к бесклеточному содержанию и его влияние на прочность куриных костей. *Zootecnica International*. 2016. № 7. С. 34–35.
5. Сахацький М.І., Абдуллаєва Е.С. Ефективність вирощування бройлерів у кліткових батареях. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»*. 2017. Вип. 271. С. 249–255.
6. Мельник, В. О. Способи вирощування бройлерів: вплив на продуктивні показники і фізіологічний стан. *Птахівництво: Міжвід. темат. наук. зб.* Інститут птахівництва УААН. Харків, 2005. Вип. 57. С. 337–347.
7. Карпенко О.В., Резнік К.М. Застосуванням кліткового обладнання для вирощування курчат – бройлерів в умовах фермерських господарств Херсонської області. «Science and Information Technologies in the Modern World», International Scientific Unity. May. 2025. Athens, Greece. PP. 54–57.
8. Бройлер Іза Хаббард. URL: <https://biofarm.kz/shop/inkubacionnoj-jajco-brojlera-iza-habb/>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025

Дата публікації: 05.12.2025